

ONBEHEERST WILDE HIJ HAAR ZIEN

'Niemand gaat iets beginnen met Johan Simons',

zei Elsie tegen haar klasgenoten van de toneel-academie. Ik was gevraagd een eindexamenopdracht te regisseren, *Orgie* van Pasolini. Dat niets beginnen is niet helemaal gelukt. Meteen zag ik dat Elsie een interessante persoonlijkheid heeft. Ik keek extra naar haar, zeker toen ik hoorde dat ze een De Brauw was. Dat klassenverschil tussen ons voelde ik direct. Zij uit een rijk adellijk nest; ik uit een arm. Elsie is met de gouden lepel geboren. Armoede kent ze niet, behalve door het van een afstand waar te nemen. Wel heeft ze een enorm empathisch vermogen, dat van haar is duizend keer groter dan dat van mij. Dat verschil in achtergrond moet je met z'n tweeën overbruggen, het is iets wat altijd blijft.

Dat ik Elsie niet zomaar zou krijgen, wist ik. Ik moest op mijn tenen lopen. Ik was 41, zij 28. Zij keek veel afstandelijker en wijzer naar mij. Elsie was altijd zo beheerst, als regisseur was dat een uitdaging voor mij. Iets onbeheerst wilde ik van haar zien. Daar heb ik vier uur achter elkaar aan gewerkt. Huilbuien kreeg ze, ik ging maar door en door. Vanaf dat moment groeiden we naar elkaar toe en uiteindelijk vielen we voor elkaar. We konden elkaar iets geven. Elsie trok al snel bij me in op mijn schip, maakte haar studie af en kwam bij mijn gezelschap Hollandia. We hadden een goede club mensen met Jeroen Willems, Betty Schuurman, Bert Luppens en Pierre Bokma. Dat sloeg aan bij het publiek, ook internationaal. Elsie en ik kunnen goed samenwerken. Dat heeft zich ontwikkeld. In het begin liepen werk en privé door elkaar. Werken we nu samen, dan ben ik nog steeds strenger tegen haar om alle verdenking van voortrekkerij voor te zijn. Soms vindt ze dat vervelend.

Geboren 1946

Beroep regisseur

Bij elkaar sinds 1988

Kinderen twee zonen
(20 en 22)

Aantal exen

'Ontelbaar'

Onweerstaanbaar

'Haar handen, benen, hoofd, hals. Alles. Ik hou van haar lichaam.'

Wordt boos 'Als ik onbeschoft ben. Ik besef het nooit zo, maar mensen kunnen echt bang voor me zijn. Heel soms gebruik ik dat bewust in mijn werk. Elsie kan niet tegen die overmoed. 'Oeh, wat blaas je jezelf weer op', zegt ze dan.'

Het internationale succes is me overkomen.

Nadat ik eraan geproefd had, liet ik het niet meer los. Ik dank god op mijn blote knieën dat ik die kans heb gegrepen. Inmiddels leid ik het Münchner Kammerspiele, een bedrijf met 33 miljoen subsidie en 4 miljoen omzet. Is dat niet net zo veel als het hele Nederlandse toneel bij elkaar krijgt? Ik moet presteren. Natuurlijk lig ik daar ook weleens wakker van. Heb ik succes bij het publiek, bij de pers? Is de zaalbezetting goed? Zo veel geld is een enorme verantwoordelijkheid. De andere kant is dat ik kan maken wat ik wil, met de allerbeste acteurs. Toch verleng ik mijn contract niet als het over twee jaar afloopt. Ik wil heel graag meer bij Elsie en de jongens zijn. Samen met haar werken. Nooit, nooit, nooit verveel ik me met Elsie. Als we samen onderweg zijn naar een voorstelling, vind ik het heerlijk als ze praat. Ze kan zo lekker praten. Haar stem kan ik wel de hele dag horen. Dat mis ik ook het meest in München. Natuurlijk heb ik getwijfeld of ik deze baan moest aannemen. Elsie is heel grootmoedig geweest. Ze vond dat ik het moest doen, wilde niet dat ik het mezelf of haar later kwalijk zou nemen als ik dit had laten liggen. Veertien dagen achter elkaar in het buitenland zitten, wat soms gebeurt, vind ik een ramp. Echt verschrikkelijk. Dan krijg ik zo'n heimwee. Vijf dagen kan ik nog aftellen. Ik verlang dan naar samen dingen doen, vrijen. Sex vind ik belangrijk. Nog steeds is het heerlijk om met Elsie te vrijen. Ik vind haar zo aantrekkelijk. >

'Het klassenverschil voelde ik meteen'

‘Veertien dagen zonder haar? Verschrikkelijk. Vijf dagen kan ik nog aftellen’

Ze is geweldig, nog steeds na 24 jaar. Heel lang heb ik erover gedaan om een vrouw te vinden van wie ik dacht: daar wil ik mijn hele leven bij blijven. Trouw zijn. Ik kom uit een gezin met ouders die een slecht huwelijk hadden, Elsie's ouders hielden veel van elkaar. Een voorbeeld van een goed huwelijk kende ik niet. Bij haar willen blijven, gaat volstrekt moeiteloos. Niet dat we geen problemen hebben. Van het begin af aan hebben we ruzies, zijn we het vaak oneens. Maar allebei zijn we vechters. Gooien het bijtje er niet zomaar bij neer. Ruzie kan om stomme dingen gaan. Elsie ruimt heel slecht de rotzooi op - ze zal het ontkennen als ze dit leest - ik doe dat wel. Dan kom ik op vrijdag terug uit München en is het hier een enorme klere-zooi. Daar zeik ik dan over. ‘Jij hebt ervoor gekozen in Duitsland te werken, dan moet je er ook tegen kunnen dat het thuis niet is zoals jij dat wilt’, dient ze me dan van repliek.

Na een half uur of uurtje is de ruziesfeer voorbij. Elsie heeft natuurlijk totaal gelijk. Zeikwif, nu ga ik bij je weg, dat heb ik weleens na een heftige ruzie gedacht. Zonder dat ooit serieus te overwegen, conflicten horen bij een relatie. Een leven zonder Elsie kan ik me niet voorstellen. Nu ik ouder word, maak ik me soms zorgen over het leeftijdsverschil. Het ligt in de lijn der verwachting dat ik eerder kwalen krijg. Binnenkort teken ik een euthanasieverklaring. Ik wil niet lijden en anderen tot last zijn. Trek dan de stekker er maar uit, zoals Hugo Claus dat deed. Bewonderenswaardig vind ik dat.

Mijn ouders hebben alleen lagere school. Ik kom uit een Zuid-Hollands dorp, Heerjansdam. Het hoogst bereikbare voor mij was boekhouder of boer worden. Meer zat er niet in, dacht ik lange tijd zelf ook. Ik wist helemaal niet dat andere beroepen ook bestonden. Ons dorp zat nog dichtgeplakt met kranten. Mijn vader wilde niet deugen, was gokverslaafd aan paardenrennen. Hij werkte in de bakkerij van mijn opa en heeft later een deel geërfd. Mijn hele leven vraag ik me al af of hij eigen-

lijk wel kon schrijven. Hij kon wel zijn naam op de rand van de krant zetten. Al het geld ging op aan gokken. Met een wagen vol brood ging mijn vader naar zijn klanten in Rotterdam. Niet 's ochtends vroeg, zoals het hoorde, maar pas aan het eind van de middag. Hij ging altijd eerst naar de paardenrennen in Duindicht. Die klantenkring was hij binnen de kortste keren kwijt. De bakkerij ging failliet. Er waren schulden. Mijn moeder trof financiële regelingen met schuldeisers en mijn vader ging werken in een broodfabriek. Elke zaterdag bracht mijn oudste broer, hij was toen 14, een deel van het geld dat mijn vader in de fabriek verdiende langs bij de schuldeisers. Dat heeft hij wel twee jaar gedaan. Voor hem was onze jeugd heftiger. Er was veel spanning in ons gezin. Geld voor bijles was er voor hem niet, wel voor het zoontje van de burgemeester en dokter. Onrechtvaardig.

Zo begon ik relatief gezien met een enorme achterstand in mijn leven. Dat heeft veel kwaad bloed bij mij gezet. Het zit er nog altijd. Mensen krijgen geen gelijke kansen, de wereld is onrechtvaardig verdeeld. Dat ik zover ben gekomen, heeft met mijn capaciteiten te maken, maar ook met de goede mensen op de juiste plek en het juiste moment tegenkomen. En een portie geluk. Door mijn jeugd durf ik met mijn vuist op tafel te slaan en eisen te stellen. Het gevoel van achterstand kan soms tot rare dingen leiden. Laatst in New York schreeuwde ik tegen de taxichauffeur: *‘I have more money than you’*, omdat iets in zijn houding me niet zinde. Elsie lacht daar om, vindt het belachelijk. Die geldingsdrang is erg aanwezig.

Mijn opleidingen beschouw ik als mislukt. Ik zat op de dans- en later op de toneelacademie. Als danser was ik niet goed genoeg en ik was een prutacteur. Wel had ik het gevoel dat daar iets voor mij lag. De dansacademie was een openbaring. Ik kwam in een heel andere cultuur terecht. In mijn dorp richtte ik sociëteit Mont Martre op. Zeker vierhonderd jongeren, ook uit de omliggende dorpen, kwamen er 's zaterdags op af. We schonken geen alcohol en om

Ziet mij het liefst ‘Als haar regisseur of thuis.’

Moment samen ‘Koken en vrijen. Het liefst 's middags.’

Over 20 jaar ‘Pff, dan ben ik 86. Ik hoop dat ik daarvoor nog een film heb gemaakt en een grote prijs heb gewonnen. Ik zeg niet welke, dat brengt ongeluk.’

twaalf uur was het klaar. Kun je je nu niet meer voorstellen. Een tijdje heb ik gedanst in het ballet van opera Forum, daarna belandde ik in de musical *Hair*. Een geweldige tijd.

Elke dag was ik hartstikke stoned, ook op het toneel. Wiet, lsd... alles wat god verboden had, kon in die tijd. Met de bus trokken we Europa door. Sexueel was het een vrijgevochten bende. Iedereen deed het met iedereen, ook in de bus. Het was één groot feest. Ik wil het niet idealiseren, maar ik vond die hippie-tijd wel bijzonder. Ik kwam los van mijn roots en kreeg een andere kijk op de wereld. Een vaste relatie had ik wel, maar ik had er veel vrouwen naast. *Relax man, peace!* Ik zag wel wanneer ik thuiskwam. Nu moet ik het eens serieus aanpakken, dacht ik na *Hair*. Het werd de toneelschool. Zin om me aan een vrouw te binden, had ik nog steeds niet. Ik wist wel wat liefde betekende. Dat heb ik van Elsie geleerd. Als een relatie me verveelde of te veel moeite kostte, gaf ik op. Ik was drie maanden verliefd, daarna twijfelde ik drie maanden. In die twijfel kwamen er weer andere vrouwen in mijn leven. Best arrogant. Ik vertoonde vluchtgedrag. De liefde doet ook pijn, je moet in elkaar investeren. Ik had helemaal geen zin in die pijn. ‘Ja, maar zo gaat dat niet’, zei Elsie tegen mij. Die keer vluchtte ik niet, met haar ging ik die pijn aan. Ze is de ideale vrouw voor mij.

Mijn liefde voor Elsie zal altijd blijven bestaan, net als mijn liefde voor Hollandia. Onze eerste jaren samen zaten we bij dit gezelschap. Toen ik begin 40 was, had ik mijn leven voor het eerst op de rit. Ik ben een laatbloeiër. Als je uit een dorp komt, is het een lange weg voordat je ergens arriveert. Ik ben graag baas, regisseren past bij mij. Ik heb ideeën en weet hoe ik ze moet vormgeven, er inhoud aan wil geven. Al tijdens mijn opleiding op de toneelschool nam ik die plek in de groep in. Elsie is de allerbeste actrice die er is, denk ik elke keer als ik haar zie spelen. Dan kijk ik puur door de bril van een regisseur. Altijd heeft ze stijl. Alles wat ze op het toneel doet, is intens. Nooit kijk ik op die manier naar haar als mijn vrouw. Doe ik dat wel, dan zie ik haar als mijn bezit en zou ik behoorlijk ziek worden van de intieme scènes die ze speelt. Elsie is niet zo bekend als Halina Reijn - ook een goede actrice, maar niet met de klasse van Elsie. Ach, al die Nederlandse roem is zo relatief. Als ik commentaar mag leveren op Nederland: laatst werd in *Pauw & Witteman* gezegd: ‘Dames en heren,

ELSIE DE BRAUW (1960)

is theater- en filmactrice. Ze speelde bij een groot aantal bekende theatergezelschappen zoals Hollandia, Toneelgroep Amsterdam en NT Gent. Ze won een Gouden Kalf voor haar rol in *Tussenstand* en twee keer de Theo d'Or voor hoofdrollen in *Opening night* en *Gif*. Op het witte doek was ze te zien in *Antonia* en *Uitgesloten*, en op televisie in *Lijn 32*. Daarnaast geeft ze les aan de Academie voor Schone Kunsten in Gent. Op 5 en 6 april staat Elsie in Stadsschouwburg Amsterdam met *Wassa* van de Münchner Kammerspiele. Ze speelt een zakenvrouw in het Rusland van 1915, die haar bedrijf en haar gezin van de ondergang probeert te redden. Meer info op www.ssba.nl/brandstichter.

we zitten hier aan tafel met de culturele elite van Nederland’. Wie daar zaten? Chantal Janzen, Youp van 't Hek en Huub Stapel. Dan zak ik door mijn stoel van ellende. Hadden componisten Louis Andriessen en Reinbert de Leeuw daar niet moeten zitten? Dat is de crème de la crème van de culturele elite. In mijn ogen hebben zij echt iets bereikt.

Iets bereiken in je leven is bij ons wel een thema, ik ben daar bijna overdreven in. Mijn zonen geef ik alle kansen die er zijn. Die vanzelfsprekendheid om te mogen studeren, heb ik niet gekend. Ik heb ervoor moeten vechten. Is het belangrijker iets te bereiken in je leven of is het belangrijker gelukkig te zijn? Dat is de vraag. Elsie en ik zijn allebei heel goed in ons vak en dat belast onze kinderen absoluut. Ik ben een pusher, Elsie legt de lat minder hoog. Het zit bijna in mijn genen opgesloten. Ik wil dat de jongens iets van hun leven maken. Stel dat ze aangekomen waren met: ‘Pap, ik wil boekhouder worden.’ Dan had ik diep in mijn hart gevoeld: *mán*, dat je dat wilt. Ik wil dat ze studeren - gelukkig doen ze dat ook - en voor de top gaan. Simpelweg omdat ik zo hard heb moeten werken om dat te bereiken. Die belasting is belachelijk, ik weet het. Dat willen presteren raak ik nooit kwijt. Ik heb in binnen- en buitenland groepen opgericht, een eredoctoraat aan de Universiteit van Gent waar ik enorm trots op ben en er staan meer dan twintig prijzen in de kast. In die zin hoef ik niets meer te bereiken. Ik wil mooie dingen en een verticale zoektocht blijven maken. Daarvoor graaf ik diep. ◀